

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MACIEJA SZPUNARA
przedstawiona w dniu 20 czerwca 2018 r.¹

Sprawa C-379/17

Società Immobiliare Al Bosco Srl

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy)]

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Uznawanie i wykonywanie orzeczeń – Termin wykonania określony w prawie państwa wezwanego do przeprowadzenia zajęcia rzeczy – Możliwość zastosowania tego terminu do tytułu wydanego w innym państwie członkowskim i uznanego za wykonalny w państwie wezwanym

I. Wprowadzenie

1. W ramach rozporządzenia (WE) nr 44/2001² postanowienie o zajęciu zabezpieczającym wydane w jednym państwie członkowskim może być co do zasady wykonane w innym państwie członkowskim po stwierdzeniu jego wykonalności w tym ostatnim państwie. Jednakże zasady wykonywania postanowień o zajęciu zabezpieczającym są głęboko zróżnicowane. W związku z powyższym nie jest łatwo ustalić, jakie przepisy prawa państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o wykonanie, mają zastosowanie do wykonywania orzeczeń zagranicznych. Właśnie w taki kontekst wpisuje się sprawa rozpoznawana w postępowaniu głównym.

2. Niniejsze odesłanie prejudycjalne daje Trybunałowi okazję do rozstrzygnięcia kwestii, czy pod rządami rozporządzenia nr 44/2001 przepis prawa krajowego państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o wykonanie, ustalający termin, w którym wierzyciel powinien przystąpić do wykonania postanowienia o zajęciu zabezpieczającym, ma zastosowanie do takich orzeczeń wydanych w innych państwach członkowskich.

3. Ścisłej rzecz ujmując – sąd odsyłający ma wątpliwości co do możliwości zastosowania przepisu prawa niemieckiego, a mianowicie § 929 ust. 2 Zivilprozessordnung (kodeksu postępowania cywilnego, zwanego dalej „ZPO”) w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu głównym, dotyczącej wykonania wydanego przez włoskie organy orzeczenia w przedmiocie zajęcia zabezpieczającego³.

1 Język oryginału: francuski.

2 Rozporządzenie Rady z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

3 Według mojej wiedzy niniejsza sprawa po raz drugi umożliwia Trybunałowi dokonanie wykładni przepisów w zakresie uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń w związku ze sprawą, w której zastosowanie mogą znaleźć przepisy ZPO dotyczące zajęcia zabezpieczającego. Zobacz wyrok z dnia 10 lutego 1994 r., Mund & Fester (C-398/92, EU:C:1994:52).

4. Doniosłość wyroku, jaki Trybunał wyda w niniejszej sprawie, wykracza natomiast poza krąg państw, których dotyczy niniejsza sprawa. W istocie mamy bowiem do czynienia z zagadnieniem potencjalnie istotnym dla wszystkich państw członkowskich, których prawo krajowe określa termin do złożenia wniosku o wykonanie postanowienia w sprawie zajęcia zabezpieczającego. Ponadto problem ten powstaje również na gruncie rozporządzenia (UE) nr 1215/2012⁴, które zastąpiło rozporządzenie nr 44/2001.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

1. Rozporządzenie nr 44/2001

5. Rozdział III rozporządzenia nr 44/2001, który zawiera artykuły 32–58, reguluje zasadniczo uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych przez sądy państw członkowskich, włącznie z postępowaniem o stwierdzenie wykonalności.

6. Zgodnie z art. 38 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001:

„Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim i w tym państwie wykonalne będą wykonywane w innym państwie członkowskim, jeżeli ich wykonalność w nim zostanie stwierdzona na wniosek uprawnionego”.

2. Rozporządzenie nr 1215/2012

7. Rozdział III rozporządzenia nr 1215/2012 zawiera artykuły 36–57 i dotyczy uznawania oraz wykonywania orzeczeń wydanych przez sądy państw członkowskich. Natomiast w momencie przyjęcia rozporządzenia nr 1215/2012 prawodawca Unii postanowił wprowadzić system automatycznego uznawania i wykonywania orzeczeń. W tym celu art. 39 rozporządzenia nr 1215/2012 przewiduje, że orzeczenia wydane w innych państwach członkowskich mogą być wykonywane bez potrzeby stwierdzania ich wykonalności.

8. Ponadto art. 41 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 brzmi, jak następuje:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszej sekcji postępowanie w sprawie wykonywania orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim podlega prawu wezwanego państwa członkowskiego. Orzeczenie wydane w którymkolwiek państwie członkowskim i wykonalne w wezwanym państwie członkowskim jest tam wykonywane na tych samych warunkach co orzeczenie wydane w tym wezwanym państwie członkowskim”.

B. Prawo niemieckie

9. Paragraf 929 ust. 2 ZPO stanowi:

„Wykonanie nakazu zajęcia jest niedopuszczalne, jeżeli od dnia ogłoszenia nakazu lub od dnia jego doręczenia stronie, na której wniosek nakaz został wydany, upłynął jeden miesiąc”.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1).

10. Ponadto zgodnie z § 932 ust. 1 i 3 ZPO:

„(1) Wykonanie zajęcia nieruchomości [...] następuje przez wpis hipoteki zabezpieczającej wierzytelność [...].

[...]

(3) Wniosek o wpis hipoteki uważa się za wykonanie nakazu zajęcia w rozumieniu § 929 ust. 2 i 3”.

III. Stan faktyczny sprawy rozpoznawanej w postępowaniu głównym

11. W dniu 19 listopada 2013 r. Società Immobiliare Al Bosco Srl, spółka prawa włoskiego, uzyskała we włoskim Tribunale di Gorizia (sądzie w Gorycji) postanowienie o zajęciu zabezpieczającym (sequestro conservativo) roszczenie na kwotę 1 000 000 EUR na ruchomościach i nieruchomościach Guntera Hobera (zwanego dalej „pozwanym”).

12. W postanowieniu z dnia 22 sierpnia 2014 r. właściwy sąd stwierdził wykonalność tego orzeczenia w Niemczech.

13. Ponad osiem miesięcy później, w dniu 23 kwietnia 2015 r., skarżąca wystąpiła z wnioskiem o wpis hipoteki zabezpieczającej na położonej na terytorium Niemiec nieruchomości należącej do pozwanego.

14. Wniosek o wpis został oddalony przez sąd pierwszej instancji.

15. Następnie sąd drugiej instancji oddalił zażalenie wniesione na to postanowienie przez skarżącą. Sąd ten uznał, że nie można dokonać wpisu hipoteki z powodu uchybienia przez skarżącą miesięcznemu terminowi określone w § 929 ust. 2 ZPO.

16. Według sądu drugiej instancji wykonalność orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, nadana na podstawie art. 38 rozporządzenia nr 44/2001, pokrywa się co do istoty z wykonalnością porównywalnych orzeczeń krajowych. Ponadto wykonywanie sensu stricto orzeczeń wydanych w innych państwach członkowskich określa lex fori.

17. Co więcej, zdaniem sądu drugiej instancji zajęcie w prawie włoskim (sequestro conservativo) jest podobne do niemieckiego zajęcia zabezpieczającego. Z uwagi na to podobieństwo w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu głównym należy przestrzegać przepisów prawa procesowego mających zastosowanie do tego typu orzeczeń, a tym samym również § 929 ust. 2 ZPO.

18. W ramach wniesionej do Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości, Niemcy) skargi rewizyjnej dopuszczonej przez sąd drugiej instancji skarżąca podtrzymuje swoje żądanie dokonania wpisu hipoteki zabezpieczającej wierzytelność.

IV. Pytanie prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

19. W tych okolicznościach Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) postanowił zawiesić postępowanie i przedstawić Trybunałowi następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy jest zgodne z art. 38 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 stosowanie przewidzianego w prawie państwa wykonania terminu, po upływie którego dane orzeczenie nie może już zostać wykonane, do funkcjonalnie porównywalnego orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, które to orzeczenie zostało uznane i którego wykonalność została stwierdzona w państwie wykonania?”.

20. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpłynął do sekretariatu Trybunału w dniu 26 czerwca 2017 r.

21. Uwagi na piśmie przedstawiła jedynie Komisja. W rozprawie, która odbyła się w dniu 11 kwietnia 2018 r., uczestniczyli rząd niemiecki oraz Komisja Europejska.

V. Analiza

22. Poprzez swoje pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy stosowanie terminu przewidzianego w prawie państwa wykonania, na podstawie którego postanowienie o zajęciu zabezpieczającym nie może już zostać wykonane po upływie określonego czasu, w odniesieniu do wydanego w innym państwie członkowskim postanowienia o zajęciu zabezpieczającym jest zgodne z art. 38 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001.

23. Aby odpowiedzieć na tak sformułowane przez sąd odsyłający pytanie prejudycjalne, należy w istocie ustalić, czy przepis prawa wezwanego państwa członkowskiego, na podstawie którego to przepisu postanowienie o zajęciu zabezpieczającym wydane w innym państwie członkowskim nie może już zostać wykonane po upływie określonego czasu, wiąże się z wykonalnością orzeczenia, którą reguluje prawo państwa członkowskiego, w którym orzeczenie zostało wydane (państwo członkowskie pochodzenia), czy też przepis ten powinien być uważany za związaną z wykonaniem sensu stricto normę prawa państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o wykonanie orzeczenia (wezwane państwo członkowskie).

24. Sąd odsyłający wychodzi z założenia, że włoskie zajęcie zabezpieczające, ze względu na swoją funkcję, powinno być traktowane tak jak zajęcie zabezpieczające w prawie niemieckim. W tym kontekście sąd odsyłający ma wątpliwości w kwestii, czy w rozpoznawanej sprawie warunki wykonania włoskiego orzeczenia w Niemczech są regulowane przez niemieckie przepisy dotyczące wykonywania orzeczeń o zajęciu zabezpieczającym.

25. Sąd odsyłający wskazuje z jednej strony, iż pod względem techniczno-prawnym termin określony w § 929 ust. 2 ZPO nie nawiązuje do prawa materialnego, inaczej niż przykładowo przepis o przedawnieniu praw stwierdzonych orzeczeniem. Z tego punktu widzenia termin ten mógłby stanowić część prawa procesowego regulującego wykonanie sensu stricto, którego nie obejmuje rozporządzenie nr 44/2001.

26. Z drugiej strony sąd odsyłający przyznaje, iż zastosowanie terminu przewidzianego w § 929 ust. 2 ZPO prowadzi do tego, że wykonalność tytułu egzekucyjnego ustaje wskutek upływu określonego czasu. W rezultacie działa on jak uchylenie tytułu w postępowaniu w sprawie środka zaskarżenia. W tym kontekście sąd odsyłający zastanawia się, czy ograniczenie w czasie skuteczności postanowienia o zajęciu zabezpieczającym na mocy prawa państwa członkowskiego wykonania może być sprzeczne z orzecznictwem Trybunału, zgodnie z którym stosowanie przepisów procesowych państwa członkowskiego wykonania nie powinno stanowić naruszenia zasad ustanowionych przez rozporządzenie nr 44/2001.

A. Stanowiska stron

27. Rząd niemiecki wskazuje w pierwszej kolejności, iż rozporządzenie nr 44/2001 dotyczy jedynie postępowania o stwierdzenie wykonalności. Natomiast rozporządzenie to nie reguluje wykonywania orzeczeń sensu stricto. Wobec powyższego orzeczenia wchodzące w zakres rozporządzenia nr 44/2001 są wykonywane zgodnie z przepisami krajowego prawa procesowego wezwanego państwa członkowskiego, takimi jak § 929 ust. 2 ZPO.

28. W drugiej kolejności rząd niemiecki powołuje się na wyroki w sprawach *Apostolides*⁵ oraz *Prism Investments*⁶ i przypomina, że Trybunał wskazywał już, iż nie istnieją powody przypisania danemu orzeczeniu – w ramach jego wykonania – skutków, jakich nie wywołałoby orzeczenie tego samego typu wydane bezpośrednio w wezwanym państwie członkowskim. Rząd ten uważa, że w świetle tego orzecznictwa należy zastosować termin określony w § 929 ust. 2 ZPO do postanowienia o zajęciu zabezpieczającym wydanego we Włoszech ze względu na okoliczność, iż podobne orzeczenie wydane w Niemczech nie mogłoby już zostać wykonane po upływie terminu jednego miesiąca.

29. Wreszcie, w trzeciej kolejności, rząd niemiecki, powołując przepisy rozporządzenia nr 1215/2012 wyraża pogląd, iż brzmienie art. 41 ust. 1 zdanie drugie tego rozporządzenia potwierdza stanowisko przedstawione powyżej.

30. Natomiast Komisja uważa, że ocena oparta głównie na wyroku *Prism Investments*⁷ nie uwzględnia należyście transgranicznego charakteru sprawy rozpoznawanej w postępowaniu głównym.

31. Komisja przypomina, że Trybunał podkreślał w swoim orzecznictwie, iż rozróżnienie między procedurą *exequatur* a wykonaniem *sensu stricto* nie powinno prowadzić do podważenia podstawowych zasad rozporządzenia nr 1215/2012, w szczególności zasady swobodnego przepływu orzeczeń. Tak więc nawet jeśli procedura *exequatur* przewidziana w rozporządzeniu nr 44/2001 skutkuje włączeniem zagranicznego orzeczenia do porządku prawnego wezwanego państwa członkowskiego, to stosowanie „na ślepo” prawa tego państwa członkowskiego nie uwzględni pochodzenia tytułu egzekucyjnego. W rozpoznawanej sprawie mogłoby się okazać, iż z powodu zastosowania § 929 ust. 2 ZPO do wykonania postanowienia o zajęciu zabezpieczającym podlegającego prawu włoskiemu wykonanie tego orzeczenia byłoby już niemożliwe w wezwanym państwie członkowskim, mimo iż w państwie członkowskim pochodzenia nadal byłoby ono wykonalne.

32. Mając na uwadze wątpliwości sądu odsyłającego oraz argumenty przedstawione przez strony i uczestników, najpierw przeanalizuję kwestię, czy przepis, który ustanawia termin do złożenia wniosku o wykonanie środka zabezpieczającego, taki jak § 929 ust. 2 ZPO, należy zakwalifikować jako przepis prawa procesowego *legis fori* wezwanego państwa członkowskiego. Następnie zbadam, jakie wnioski wypływają z dokonanej kwalifikacji w świetle orzecznictwa Trybunału dotyczącego skutków prawnych wywoływanych przez zagraniczne orzeczenia w systemie rozporządzenia nr 44/2001 w zakresie *exequatur*. Na koniec skonfrontuję wcześniejsze wywoły z rozwiązaniami przyjętymi przez prawodawcę Unii w ramach rozporządzenia nr 1215/2012.

⁵ Wyrok z dnia 28 kwietnia 2009 r., *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271).

⁶ Wyrok z dnia 13 października 2011 r., *Prism Investments* (C-139/10, EU:C:2011:653).

⁷ Wyrok z dnia 13 października 2011 r., *Prism Investments* (C-139/10, EU:C:2011:653).

B. W przedmiocie kwalifikacji

1. Uwagi wstępne

33. Gwoli przypomnienia: w kontekście konwencji brukselskiej⁸ Trybunał uznał, że konwencja ta ogranicza się do uregulowania postępowania o stwierdzenie wykonalności zagranicznych tytułów egzekucyjnych i nie dotyczy wykonania sensu stricto, które podlega prawu krajowemu sądu rozpoznającego daną sprawę⁹. W późniejszym czasie Trybunał potwierdził, że to orzecznictwo może być przeniesione na grunt rozporządzenia nr 44/2001, ponieważ ono również przewiduje postępowanie o stwierdzenie wykonalności¹⁰.

34. W kontekście tego orzecznictwa rząd niemiecki wskazuje, podobnie jak sąd odsyłający, iż zgodnie z prawem niemieckim § 929 ust. 2 ZPO jest kwalifikowany jako przepis prawa procesowego. W konsekwencji – przynajmniej według sądu odsyłającego – termin przewidziany w tym przepisie może wchodzić w skład prawa procesowego regulującego wykonanie sensu stricto, którego nie obejmuje rozporządzenie nr 44/2001.

35. W tym względzie zwracam uwagę, iż większość pojęć, którymi prawodawca Unii posłużył się w aktach prawnych dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych, włącznie z rozporządzeniem nr 44/2001, ma charakter autonomiczny¹¹. Oznacza to, że kwalifikacja – dokonywana w kontekście krajowym – w odniesieniu do takich regulacji jak § 929 ust. 2 ZPO nie może mieć decydującego znaczenia przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie prejudycjalne.

36. Ponadto do celów stosowania rozporządzenia nr 44/2001 autonomiczna kwalifikacja § 929 ust. 2 ZPO jako „przepisu prawa procesowego” również nie ma decydującego znaczenia przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie prejudycjalne. W tym przypadku jest bowiem bezsporne, że włoskie prawo również przewiduje termin do złożenia wniosku o wykonanie postanowienia o zajęciu zabezpieczającym. Nic nie wskazuje, aby przepis określający taki termin nie mógł zostać także zakwalifikowany jako „przepis prawa procesowego”, tak samo jak § 929 ust. 2 ZPO. W istocie decydujące znaczenie ma ustalenie, czy zgodnie z autonomiczną kwalifikacją ten przepis ZPO powinien być stosowany do wykonywania w Niemczech postanowień o zajęciu zabezpieczającym wydanych w innych państwach członkowskich¹².

37. Sąd odsyłający uważa, że nie ma potrzeby badania kwestii, czy prawo włoskie także przewiduje termin do złożenia wniosku o wykonanie postanowienia w sprawie zajęcia zabezpieczającego.

38. Ściślej rzecz ujmując – sąd ten utrzymuje, że w ramach postępowania głównego niemiecki sąd wieczystoksięgowy nie może ustalać, czy prawo państwa członkowskiego, w którym orzeczenie zostało wydane, przewiduje termin wykonania, ani badać warunków tego wykonania, ani też nie jest uprawniony do zastosowania przepisu prawa obcego. Dla postępowania sądu wieczystoksięgowego

8 Konwencja z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32).

9 Zobacz wyroki: z dnia 2 lipca 1985 r., Deutsche Genossenschaftsbank (148/84, EU:C:1985:280, pkt 19); z dnia 3 października 1985 r., Capelloni i Aquilini (119/84, EU:C:1985:388, pkt 16); z dnia 4 lutego 1988 r., Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, pkt 27); a także z dnia 29 kwietnia 1999 r., Coursier (C-267/97, EU:C:1999:213, pkt 28).

10 Zobacz wyroki: z dnia 28 kwietnia 2009 r., Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, pkt 69); z dnia 13 października 2011 r., Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, pkt 40).

11 Zobacz moja opinia w sprawie Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, pkt 32). Zobacz także moja opinia w sprawie Hószig (C-222/15, EU:C:2016:224, pkt 31, 47).

12 Zaznaczam w tym względzie, iż doktryna nie jest jednomyślna w odniesieniu do stosowania przepisów krajowych przewidujących termin do złożenia wniosku o wykonanie środka zabezpieczającego przy wykonywaniu orzeczeń zagranicznych. Niektórzy autorzy skłaniają się do uznania, że takie przepisy nie powinny w tym wypadku mieć zastosowania. Zobacz w szczególności J. Kropholler, J. von Hein, *Europäisches Zivilprozessrecht: Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen*, 9 Aufl., Verlag Recht und Wirtschaft, C.H. Beck, Frankfurt am Main 2011., s. 615, 616, Rn 10. Zobacz a contrario H. Schack, *Internationales Zivilverfahrensrecht mit internationalem Insolvenz- und Schiedsverfahrensrecht*, C.H. Beck, München 2014, Rn 1066.

znaczenie ma tylko to, czy § 929 ust. 2 ZPO powinien być stosowany, czy nie. Natomiast gdyby – ze względu na upływ terminu przewidzianego w prawie włoskim – tytuł nie podlegał już egzekucji, dłużnik musiałby podnieść odpowiedni zarzut w środku odwoławczym od orzeczenia o stwierdzeniu wykonalności.

39. Sąd odsyłający uważa zatem, iż – poza postępowaniem egzekucyjnym – termin przewidziany w prawie włoskim ma zastosowanie również do orzeczenia, o którego wykonanie wystąpiono w postępowaniu głównym. Wynikałoby stąd, iż na terytorium Niemiec postanowienie o zajęciu zabezpieczającym wydane za granicą podlega dwóm reżimom prawnym, ustanowionym z jednej strony przez państwo członkowskie pochodzenia, a z drugiej strony przez wezwane państwo członkowskie.

40. W tym kontekście zastanawiam się, czy stawianie przed wierzycielem takiego podwójnego wymogu do spełnienia nie świadczy o słabości wykładni, zgodnie z którą § 929 ust. 2 ZPO powinien być stosowany jako przepis *legis fori* w dziedzinie wykonania sensu stricto zagranicznych orzeczeń w sprawie zajęcia zabezpieczającego. W takim przypadku z jednej strony przepis prawa niemieckiego, który przewiduje termin do złożenia wniosku o wykonanie, byłby stosowany jako przepis regulujący wykonanie sensu stricto. Z drugiej strony zaś przepis prawa państwa członkowskiego pochodzenia ustanawiający podobny termin byłby stosowany jako przepis decydujący o wykonalności zagranicznego orzeczenia¹³.

41. W świetle powyższego stwierdzenia, po pierwsze, mam wątpliwości w kwestii połączenia z jednej strony wykonalności postanowienia o zajęciu zabezpieczającym ocenianej w świetle prawa państwa członkowskiego pochodzenia, które przewiduje termin do złożenia wniosku o wykonanie tego orzeczenia, i z drugiej strony ograniczenia skutecznej egzekucji za pomocą podobnego terminu przewidzianego przez przepis prawa wezwanego państwa członkowskiego.

42. Po drugie, zastanawiam się nad kwestią, czy z systemowego punktu widzenia przepis taki jak § 929 ust. 2 ZPO powinien być stosowany w sposób wyizolowany, niezależnie od transgranicznego kontekstu oraz pochodzenia orzeczenia, o którego wykonanie wystąpiono w Niemczech.

43. Wreszcie, po trzecie, zadaję sobie pytanie, czy cel tego przepisu prawa niemieckiego można pogodzić z jego zastosowaniem, które nie uwzględnia transgranicznego kontekstu ani pochodzenia postanowienia o zajęciu zabezpieczającym.

2. Relacja między wykonalnością a ograniczeniem skutecznej egzekucji

44. Z uwag Komisji wynika, że o ile w prawie niemieckim środek w postaci zajęcia zabezpieczającego traci moc prawną w związku z upływem terminu, w prawie włoskim jest inaczej, bowiem przewiduje ono, że dopiero formalne uchylenie zajęcia zabezpieczającego pozbawia je całkowicie mocy prawnej. Ponadto podczas gdy zgodnie z prawem niemieckim uchylenie temu terminowi bada się z urzędu, to według prawa włoskiego sam pozwany musi podnieść zarzut upływu terminu. Wykonanie zajęcia zabezpieczającego w prawie włoskim jest więc w zasadzie możliwe nawet po upływie terminu.

¹³ Zobacz podobnie na temat wykonalności orzeczenia, o którego wykonanie wystąpiono w ramach rozporządzenia nr 44/2001, wyrok z dnia 13 października 2011 r., Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, pkt 37, 39).

45. Wobec tego istnieje możliwość, iż wykonalność postanowienia o zajęciu zabezpieczającym, która zgodnie z art. 38 rozporządzenia nr 44/2001 stanowi warunek wykonania tego orzeczenia w wezwanym państwie członkowskim¹⁴, będzie zagrożona, ponieważ wierzyciel nie będzie mógł go wyegzekwować w Niemczech, niezależnie od wykonalności tego orzeczenia w świetle prawa państwa członkowskiego pochodzenia.

46. Powyższa uwaga może stanowić wskazówkę, że § 929 ust. 2 ZPO nie odnosi się do wykonania środka zabezpieczającego, lecz raczej do jego wykonalności, i to co najmniej w takim samym stopniu jak podobny przepis prawa włoskiego.

3. Relacja między przesłankami udzielenia zabezpieczenia a terminem do złożenia wniosku o wykonanie środka zabezpieczającego

47. Zajęcie zabezpieczające stanowi wyjątek od zasady ogólnej, zgodnie z którą egzekucji mogą podlegać wyłącznie orzeczenia, które zostały wydane po przeprowadzeniu postępowania rozpoznawczego i stały się prawomocne. W związku z tym, niezależnie od okoliczności, iż z racji swojego wyjątkowego charakteru zajęcie zabezpieczające nie zaspokaja wierzyciela¹⁵, zabezpieczenie może zostać udzielone, tylko jeśli spełnione są określone przesłanki.

48. Oczywiście w większości systemów prawnych podstawową przesłankę stanowi okoliczność, iż niemożliwe będzie późniejsze wykonanie wyroku rozstrzygającego sprawę co do istoty. Jednakże z analizy porównawczych wynika, że o ile zasadniczy cel zajęcia zabezpieczającego determinuje tę główną przesłankę, o tyle regulacje krajowe różnią się pod względem warunków szczegółowych, na jakich może być wydane postanowienie o zajęciu zabezpieczającym¹⁶.

49. Faktycznie przesłanki udzielenia środka zabezpieczającego w formie zajęcia są zdeterminowane przez wybory rozwiązań legislacyjnych dokonane przez państwa członkowskie w ramach poszukiwania równowagi pomiędzy interesami wierzycieli i dłużników. Ustanowienie terminu do złożenia przez wierzyciela wniosku o wykonanie środka zabezpieczającego jest również efektem takich poszukiwań.

14 W zakresie wykonalności zagranicznego orzeczenia zob. wyroki: z dnia 29 kwietnia 1999 r., *Coursier* (C-267/97, EU:C:1999:213, pkt 23); z dnia 28 kwietnia 2009 r., *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271, pkt 65, 66). Zwracam uwagę, iż w doktrynie twierdzono nawet, że stosowanie przepisu prawa hiszpańskiego, który przewiduje podobny termin jak w § 929 ust. 2 ZPO, do wykonania zagranicznego orzeczenia jest niezgodne z art. 38 rozporządzenia nr 44/2001 w zakresie, w jakim orzeczenie nie może zostać wykonane w wezwanym państwie członkowskim bez względu na wykonalność tego orzeczenia w świetle prawa państwa członkowskiego pochodzenia. Zobacz A. Steinmetz, *Anwendbarkeit der Ausschlussfrist in der spanischen ZPO auch auf ausländische Vollstreckungstitel?*, w: *Recht der internationalen Wirtschaft*, nr 5, 2009, s. 304.

15 W istocie uważam, iż postanowienie o zajęciu zabezpieczającym, takie jak to, o którego wykonanie wystąpiono w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu głównym, stanowi „środek zabezpieczający” w rozumieniu art. 31 rozporządzenia nr 44/2001. Chodzi zatem o środek mający za zadanie zachować istniejący stan faktyczny lub prawny celem zabezpieczenia roszczeń, których uznania dochodzi się ponadto przed sądem meriti. Zobacz wyrok z dnia 26 marca 1992 r., *Reichert i Kockler* (C-261/90, EU:C:1992:149, pkt 34).

16 Zobacz podobnie S. Goldstein, *Recent Developments and Problems in the Granting of Preliminary Relief: a Comparative Analysis*, w: *Revue hellénique de droit international*, 1987–1988, roczniki 40–41, s. 13. Sądzę, iż przesłanki wydania postanowienia o zajęciu zabezpieczającym różnią się w szczególności z punktu widzenia charakteru oraz stopnia zagrożenia wynikającego z braku zabezpieczenia. Zobacz na przykład w prawie niemieckim § 917 ZPO, który stanowi, że postanowienie o zajęciu zabezpieczającym może zostać wydane, jeżeli wykonanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie byłoby niemożliwe lub znacznie utrudnione, przy czym ta ostatnia przesłanka została opisana w doktrynie jako przesłanka „dużo bardziej specyficzna”. Zobacz G. Cuniberti, *Les mesures conservatoires portant sur des biens situés à l'étranger*, LGDJ, Paris, 2000, s. 267. Podobna przesłanka jest przewidziana np. w prawie polskim w art. 730¹ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. 2014, poz. 101). Jeśli chodzi o prawo włoskie, art. 671 codice di procedura civile (kodeks postępowania cywilnego) stanowi, że zajęcie zabezpieczające może zostać zarządzone, jeżeli istnieje ryzyko w zakresie ściągania wierzytelności (*periculum in mora*). Zatem art. 671 tego kodeksu odnosi się wyraźnie do sytuacji, w których brak zabezpieczenia może spowodować trudności przy wykonaniu orzeczenia kończącego postępowanie. Na temat zajęcia zabezpieczającego w prawie włoskim zob. także M. Crisofaro, *National Report – Italy*, w: V. Harsági, M. Kengyel (redakcja), *Grenzüberschreitende Vollstreckung in der Europäischen Union*, Sellier, München 2011, s. 119. Jednakże jestem świadomy, że należy uwzględnić okoliczność, iż przesłanki orzekania zajęcia określone w tych przepisach prawnych są przedmiotem analiz i interpretacji wypracowywanych w orzecznictwie, które mogą powiększać lub redukować różnice pomiędzy systemami prawnymi państw członkowskich.

50. Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że celem przepisu § 929 ust. 2 ZPO jest ochrona dłużnika. Ścisłej rzecz ujmując – według sądu odsyłającego przepis ten ma zapobiegać temu, by orzeczenia wydane w wyniku postępowania uproszczonego w trybie przyspieszonym nie pozostawały wykonalne, a więc nie podlegały egzekucji przez dłuższy czas, i to pomimo ewentualnych zmian sytuacji. W tym samym duchu rząd niemiecki wskazał na rozprawie, iż termin przewidziany w § 929 ust. 2 ZPO ma zapobiegać temu, żeby postanowienie o zajęciu zabezpieczającym mogło zostać wykonane po upływie miesiąca, mimo iż okoliczności uległy znacznym zmianom.

51. Ponadto nawet ta część doktryny, która stoi na stanowisku, że głębokie różnice dotyczą przede wszystkim skutków środków zabezpieczających, podczas gdy przesłanki ich stosowania wykazują dużo większe podobieństwa¹⁷, utrzymuje również, iż z przesłanek tych wynika, że środki zabezpieczające są mocno powiązane z procedurami, w ramach których są one orzekane¹⁸. Można zatem wysunąć tezę, że w kontekście transgranicznym takie powiązanie występuje między postanowieniem o zajęciu zabezpieczającym a regulacjami prawnymi państwa członkowskiego pochodzenia.

52. Zresztą, z tego punktu widzenia wprowadzenie przez ustawodawcę terminu takiego jak przewidziany w § 929 ust. 2 ZPO jest w pewnym stopniu porównywalne z sytuacją, kiedy sąd w orzeczeniu określa termin, w którym wierzyciel musi wykonać określone czynności. Gdyby orzeczenie zawierało takie uściślenie, bez wątplenia stanowiłoby ono część składową rozstrzygnięcia.

53. W konsekwencji uważam, że termin taki jak przewidziany w § 929 ust. 2 ZPO nie powinien być oddzielany od przesłanek, na jakich może być orzeczone zajęcie zabezpieczające, ani generalnie od prawa państwa członkowskiego pochodzenia. Zatem termin taki nie może być stosowany jako przepis procesowy legis fori dotyczący wykonania sensu stricto w ramach wykonywania orzeczeń zagranicznych w Niemczech¹⁹.

4. Cel przepisu określającego termin do złożenia wniosku o wykonanie środka zabezpieczającego w formie zajęcia

54. Gwoli przypomnienia: z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że głównym celem przepisu § 929 ust. 2 ZPO jest zagwarantowanie, by środek zabezpieczający nie został wykonany po dłuższym czasie, i to pomimo ewentualnych zmian sytuacji. Ponadto, jeśli chodzi o zagraniczne orzeczenia, z postanowienia odsyłającego oraz z wyjaśnień rządu niemieckiego wynika, że bieg tego terminu jest liczony od dnia doręczenia wierzycielowi postanowienia o stwierdzeniu wykonalności.

55. Natomiast wierzyciel nie ma obowiązku złożenia wniosku o stwierdzenie wykonalności postanowienia o zajęciu zabezpieczającym niezwłocznie po uzyskaniu tego orzeczenia w państwie członkowskim pochodzenia. Może więc przełożyć na później złożenie takiego wniosku, bez względu na ewentualne zmiany okoliczności powstałe po uzyskaniu postanowienia o zajęciu zabezpieczającym.

17 G. Cuniberti, *Les mesures conservatoires portant sur des biens situés à l'étranger*, LGDJ, Paris 2000, s. 267.

18 G. Cuniberti, op.cit. s. 255. W zakresie środków zabezpieczających w ogólności, z pominięciem kwestii zróżnicowania przesłanek udzielania, zob. podobnie B. Hess, *The Brussels I Regulation: Recent Case Law of the Court of Justice and the Commission's Proposed Recast*, w: *Common Market Law Review* 2012, s. 1098.

19 Zobacz podobnie J. Wittmann, BGH, 11.05.2017 – V ZB 175/15: Anwendbarkeit der Vollziehungsfrist aus § 929 Abs. 2 ZPO bei Vollstreckung ausländischer Titel nach Maßgabe der EuGVVO w: *Zeitschrift für Internationales Wirtschaftsrecht* 2018, nr 1, s. 42, gdzie autor kładzie jednak nacisk na to, że uzasadnienie ograniczenia w czasie, wprowadzonego przez § 929 ust. 2 ZPO, wynika nie z samego postępowania egzekucyjnego, lecz z pilnego trybu postępowania prowadzącego do egzekucji.

56. Zatem rozwiązanie, zgodnie z którym § 929 ust. 2 ZPO stosuje się jako przepis legis fori wezwanego państwa członkowskiego, a bieg terminu określonego w tym przepisie jest liczony od dnia doręczenia postanowienia o stwierdzeniu wykonalności, umożliwiałyby zawsze wierzycielowi ignorowanie ewentualnych zmian okoliczności i przystąpienie do wykonania środka zabezpieczającego.

57. Wobec powyższego uważam, że nie da się pogodzić stosowania § 929 ust. 2 ZPO w ramach wykonywania orzeczeń zagranicznych z celem tego przepisu, tak jak go przedstawił sąd odsyłający oraz rząd niemiecki.

58. Z powyższej analizy wynika, po pierwsze, że przepis krajowy taki jak § 929 ust. 2 ZPO dotyczy raczej wykonalności postanowienia o zajęciu zabezpieczającym niż wykonania sensu stricto tego orzeczenia. Po drugie, taki termin nie może być stosowany w sposób wyizolowany, niezależnie od pochodzenia orzeczenia, o którego wykonanie wystąpiono. Po trzecie, jeśli przyjąć punkt widzenia sądu odsyłającego i niemieckiego rządu w kwestii celu § 929 ust. 2 ZPO, to przepis ten nie mógłby wypełniać swojej roli w sytuacji, gdy stosowany byłby do orzeczeń zagranicznych, o których wykonanie wystąpiono w Niemczech.

59. W świetle powyższego uważam, że przepis krajowy, który określa termin do złożenia przez wierzyciela wniosku o wykonanie, taki jak § 929 ust. 2 ZPO, nie powinien być kwalifikowany jako przepis procesowy znajdujący zastosowanie do wykonania w Niemczech postanowienia o zajęciu zabezpieczającym wydanego w innym państwie członkowskim.

C. W przedmiocie równorzędności skutków orzeczeń krajowych i zagranicznych

60. Z jednej strony zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie ma żadnego powodu, aby przyznać orzeczeniu wydanemu w jednym państwie członkowskim – w ramach jego wykonania w innym państwie członkowskim – praw, które mu nie przysługują w państwie członkowskim pochodzenia²⁰. To właśnie na ogół nazywa się „doktryną rozszerzonej skuteczności”²¹. Jak wynika z wyroku *Health Service Executive*²², zapadłego na gruncie rozporządzenia (WE) nr 2201/2003²³, lecz nadającego się moim zdaniem do przeniesienia na grunt rozporządzenia nr 44/2001, ograniczenie to należy w szczególności rozumieć w ten sposób, że zagraniczne orzeczenie może stanowić podstawę do wykonania w wezwanym państwie członkowskim jedynie w granicach, jakie wynikają z samego orzeczenia.

20 Zobacz podobnie na gruncie konwencji brukselskiej wyrok z dnia 4 lutego 1988 r., *Hoffmann* (145/86, EU:C:1988:61, pkt 11). W odniesieniu do rozporządzenia nr 44/2001 zob. wyroki: z dnia 28 kwietnia 2009 r., *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271, pkt 66); z dnia 13 października 2011 r., *Prism Investments* (C-139/10, EU:C:2011:653, pkt 40); a także z dnia 15 listopada 2012 r., *Gothaer Allgemeine Versicherung* i in. (C-456/11, EU:C:2012:719, pkt 34).

21 Zobacz podobnie P.A. De Miguel Asensio, *Recognition and Enforcement of Judgments in Intellectual Property Litigation: the Clip Principles*, w: J. Basedow, T. Kono, A. Metzger (Hrsg.), *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*, Mohr Siebeck, Tübingen 2010, s. 251; M. Requejo Isidro, *The Enforcement of Monetary Final Judgments Under the Brussels I bis Regulation (A Critical Assessment)*, in V. Lazić, S. Stuij (red.), *Brussels I bis Regulation: Changes and Challenges of the Renewed Procedural Scheme*, Springer, Den Haag 2017, s. 88.

22 Wyrok z dnia 26 kwietnia 2012 r., *Health Service Executive* (C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, pkt 141, 143).

23 Rozporządzenie Rady z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1).

61. Z drugiej strony nie ma żadnego powodu, aby przypisywać takiemu orzeczeniu skutki, jakich nie wywołałoby orzeczenie podobnego rodzaju wydane bezpośrednio w wezwanym państwie członkowskim²⁴. Takie ograniczenie skutków orzeczeń wykonywanych w wezwanym państwie członkowskim określa się mianem „doktryny równorzędnych skutków”²⁵.

62. Kierując się tym orzecznictwem, rząd niemiecki twierdzi, że w celu zapewnienia jednakowego traktowania zagranicznych i krajowych orzeczeń § 929 ust. 2 ZPO powinien być stosowany do wykonywania w Niemczech postanowień o zajęciu zabezpieczającym prawa włoskiego.

63. Nie podzielam tego poglądu. Uważam – podobnie jak Komisja – że stanowisko niemieckiego rządu nie uwzględnia niektórych aspektów transgranicznego charakteru sprawy rozpoznawanej w postępowaniu głównym ani konsekwencji zastosowania w takiej sprawie § 929 ust. 2 ZPO. Ponadto sądzę, iż stanowisko to opiera się na niepełnej analizie orzecznictwa Trybunału.

1. W przedmiocie ewentualnego braku spójności pomiędzy przepisami procesowymi państwa członkowskiego pochodzenia i wezwanego państwa członkowskiego

a) Określenie problemu

64. Z postanowienia odsyłającego, a także ze stanowiska rządu niemieckiego przedstawionego na rozprawie wynika, że w sprawach bez elementu zagranicznego, kiedy to niemieckie organy wydają postanowienie o zajęciu zabezpieczającym, a następnie wykonują to orzeczenie, wierzyciel, który nie dochował terminu przewidzianego w § 929 ust. 2 ZPO, może ponownie bezzwłocznie uzyskać orzeczenie zajęcia zabezpieczającego.

65. Natomiast przy założeniu, że w kontekście transgranicznym § 929 ust. 2 ZPO stosuje się jako przepis legis fori wezwanego państwa członkowskiego, nie ma jasności w kwestii tego, w jaki sposób powinien postępować wierzyciel, jeśli uchybił terminowi określonemu w tym przepisie.

66. Wydaje mi się symptomatyczne, iż ani sąd odsyłający, ani rząd niemiecki nie wysunęły argumentu, że wierzyciel mógłby złożyć nowy wniosek o stwierdzenie wykonalności w Niemczech w celu zainicjowania na nowo biegu terminu przewidzianego w § 929 ust. 2 ZPO. Zastanawiam się, czy takie rozwiązanie byłoby zgodne w duchem § 929 ust. 2 ZPO. W każdym wypadku ponowne składanie wniosku pozwalałoby na nieograniczone w czasie przesuwanie terminu wpisu hipoteki zabezpieczającej wierzycielności na podstawie tego samego orzeczenia. Wydaje mi się, iż taka możliwość byłaby sprzeczna z logiką tego przepisu.

67. Zwracam uwagę, iż w odpowiedzi na pytanie zadane podczas rozprawy rząd niemiecki stwierdził, że wierzyciel mógłby ponownie wnioskować o zajęcie zabezpieczające w państwie członkowskim pochodzenia, gdyby terminy ustalone w tym państwie członkowskim również upłynęły. Z kolei Komisja wskazała, że w niniejszej sprawie wierzyciel nie mógł wystąpić o wydanie drugiego postanowienia we Włoszech, ponieważ pierwsze postanowienie o zajęciu zabezpieczającym wydane przez organy tego państwa członkowskiego było nadal wykonalne z powodów przedstawionych w pkt 44 niniejszej opinii.

²⁴ Zobacz wyroki: z dnia 28 kwietnia 2009 r., Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, pkt 66); z dnia 13 października 2011 r., Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, pkt 40). Należy zaznaczyć, iż ograniczenie dotyczące skutków przypisywanych zagranicznemu orzeczeniu zostało wprowadzone przez Trybunał w orzecznictwie o wiele później niż pierwsze ograniczenie związane z doktryną rozszerzonej skuteczności, usankcjonowane już w wyroku z dnia 4 lutego 1988 r., Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, pkt 11). Zwracam uwagę, iż w swojej opinii przedstawionej w sprawie, w której zapadł wspomniany wyrok, rzecznik generalny M. Darmon rozważał również to drugie ograniczenie. Sądził on, iż uzasadnieniem tego ograniczenia jest potrzeba ujednoczenia wykładni oraz chęć zapobieżenia nadużywaniu klauzuli porządku publicznego. Zobacz opinia rzecznika generalnego M. Darmona w sprawie Hoffmann (145/86, niepublikowana, EU:C:1987:358, pkt 20). Jego rozważania nie znalazły jednak odzwierciedlenia w wyroku Trybunału.

²⁵ Zobacz publikacje przytoczone w przypisie nr 21.

68. Z powyższych uwag wynika, iż wierzyciel, który uchybił terminowi określonemu w § 929 ust. 2 ZPO, powinien prawdopodobnie zwrócić się do sądów państwa członkowskiego pochodzenia, w tym wypadku do sądów włoskich, aby uzyskać drugie postanowienie o zajęciu zabezpieczającym.

b) Relacja między przepisami procesowymi państwa członkowskiego pochodzenia oraz wezwanego państwa członkowskiego

69. Niezależnie od powyższych rozważań wydaje mi się, iż analiza dotycząca pytania prejudycjalnego przedstawiana Trybunałowi nie powinna się ograniczać do kontekstu niniejszej sprawy. W tym wypadku orzeczenie, o którego wykonanie wystąpiono w Niemczech, zapadło na podstawie prawa włoskiego przewidującego termin dość podobny do terminu określonego w § 929 ust. 2 ZPO. Jednakże, jak przypuszczam, takie same wątpliwości co do zastosowania tego ostatniego przepisu do wykonania środka zabezpieczającego uznanego za wykonalny w Niemczech pojawiłyby się w odniesieniu do każdego postanowienia o zajęciu zabezpieczającym wydanego w innych państwach członkowskich.

70. Zatem sądzę – bez zamiaru wypowiedzania się na temat aktualnej sytuacji skarżącej w świetle prawa włoskiego – iż w sytuacji, jaka występuje w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu głównym, wierzyciel w celu uzasadnienia swojego drugiego wniosku wniesionego przed organy państwa członkowskiego pochodzenia byłby ponownie obowiązany przynajmniej do uprawdopodobnienia okoliczności, w których może zostać wydane postanowienie o zajęciu zabezpieczającym. Wobec tego nie mielibyśmy do czynienia z wydaniem po raz drugi tego samego orzeczenia, lecz z wydaniem nowego orzeczenia, poprzedzonym nową oceną wszystkich przesłanek, które muszą zostać spełnione do orzeczenia zajęcia zabezpieczającego.

71. Ponadto nie można z góry wykluczyć możliwości, że prawo państwa członkowskiego pochodzenia nie przewidywałoby, z różnych przyczyn, uprawnienia do skutecznego wniesienia nowego wniosku w sprawie zabezpieczenia. Na przykład z punktu widzenia organów państwa członkowskiego pochodzenia nowy wniosek mógłby być niedopuszczalny, dopóki wcześniejsze orzeczenie nie zostałoby uchylone albo nie straciłoby mocy prawnej z innego powodu²⁶.

72. W niektórych przypadkach mogłoby się okazać, że zastosowanie reguł określonych w wezwanym państwie członkowskim – w rozpoznawanej sprawie konkretnie terminu określonego w § 929 ust. 2 ZPO – do wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim prowadzi do impasu. W szczególności wierzyciel, który uchybi terminowi przewidzianemu w takim przepisie, nie mógłby już przystąpić do wykonania tego orzeczenia w Niemczech, a równocześnie nie mógłby wystąpić o wydanie nowego postanowienia przez organy państwa członkowskiego pochodzenia.

2. W przedmiocie ochrony skuteczności (effet utile) rozporządzenia nr 44/2001

a) Przegląd orzecznictwa dotyczącego ochrony skuteczności rozporządzenia nr 44/2001

73. Przypominam, iż w odniesieniu do postanowień konwencji brukselskiej Trybunał wskazał, że stosowanie przepisów prawa procesowego wezwanego państwa członkowskiego nie powinno ograniczać zamierzonej skuteczności (effet utile) systemu przewidzianego przez tę konwencję²⁷. W wyrokach wpisujących się w ten nurt orzecznictwa Trybunał wskazał również – konkretnie

²⁶ Mogłoby się poza tym okazać, że wydanie drugiego postanowienia o zajęciu zabezpieczającym w państwie członkowskim pochodzenia skutkuje uchYLENIEM wcześniejszego postanowienia. Tak więc w sytuacji gdyby wierzyciel dokonał wcześniej zajęcia na majątku dłużnika znajdującym się w państwie członkowskim pochodzenia na podstawie pierwszego postanowienia, wydanie drugiego mogłoby znieść skutki tego zajęcia.

²⁷ Na temat przepisów procesowych regulujących zakres kontroli przeprowadzanej przez sąd kasacyjny zob. wyrok z dnia 15 listopada 1983 r., Duijnste (288/82, EU:C:1983:326, pkt 13, 14). Na temat przepisów procesowych dotyczących dopuszczalności wniosków zob. wyrok z dnia 15 maja 1990 r., Hagen (C-365/88, EU:C:1990:203, pkt 21, 22).

w odniesieniu do przepisów krajowych regulujących wykonanie sensu stricto – że stosowanie przepisów prawa procesowego wezwanego państwa członkowskiego w ramach wykonywania orzeczeń nie może ograniczać skuteczności systemu konwencji brukselskiej w zakresie wykonalności, powodując zlekceważenie zasad ustanowionych w tej dziedzinie w sposób wyraźny lub dorozumiany przez samo rozporządzenie nr 44/2001²⁸. Następnie Trybunał potwierdził możliwość stosowania tego orzecznictwa na gruncie rozporządzenia nr 44/2001²⁹.

74. Ponadto zwracam uwagę, iż ta sama logika stanowiła również podstawę orzecznictwa dotyczącego skierowanych do strony zakazów wszczynania lub dalszego prowadzenia postępowania przed sądem państwowym. W istocie Trybunał uznał, iż takie zakazy mogą ograniczać stosowanie przepisów jurysdykcyjnych i pozbawiać skuteczności odpowiednie mechanizmy przewidziane na wypadek pozostawania sprawy w toku lub toczenia się postępowań pozostających z nią w związku³⁰. Później Trybunał orzekł, iż poprzez ograniczenie wykonywania przez sąd państwa członkowskiego uprawnień, jakie mu nadaje rozporządzenie nr 44/2001, takie zakazy wydawane w związku z postępowaniem arbitrażowym zamykają skarżącemu dostęp do sądu państwowego, do którego zwrócił się on zgodnie z przepisami jurysdykcyjnymi zamieszczonymi w tym rozporządzeniu, a tym samym pozbawiają skarżącego jednej z form ochrony sądowej, do której ma prawo³¹.

b) Praktyczne zastosowanie orzecznictwa dotyczącego ochrony skuteczności rozporządzenia nr 44/2001

75. W odniesieniu do środków zabezpieczających uważam, że okoliczność, iż stosowanie przepisu takiego jak § 929 ust. 2 ZPO do zagranicznych postanowień o zajęciu zabezpieczającym może prowadzić do impasu – jak wyjaśniłem to w pkt 71 i 72 niniejszej opinii – może ograniczać skuteczność systemu rozporządzenia nr 44/2001.

76. Wprawdzie – podobnie jak Komisja – uważam, że nie można wykluczyć, iż w sytuacji takiej jak sytuacja w postępowaniu głównym wierzyciel może wnieść na podstawie art. 31³² rozporządzenia nr 44/2001 o udzielenie środka zabezpieczającego do sądu wezwanego państwa członkowskiego. Niemniej jednak taki wierzyciel znalazłby się w niekorzystnej sytuacji, ponieważ byłby zmuszony zwrócić się do sądów innego państwa członkowskiego, ze wszystkimi tego konsekwencjami³³. To w moim mniemaniu potwierdza możliwość powstania impasu w wyniku zastosowania § 929 ust. 2 ZPO w ramach wykonania zagranicznego orzeczenia.

77. W takim wypadku może się okazać, po pierwsze, że sądy państwa członkowskiego właściwe do rozpoznania sprawy co do istoty nie będą mogły zapewnić wierzycielowi ochrony sądowej, jaka mu przysługuje w fazie procesu prowadzącej do wydania orzeczenia kończącego postępowanie. Po drugie, doszłoby do naruszenia jurysdykcji tych sądów wynikającej z przepisów rozporządzenia nr 44/2001, gdyby wierzyciel był zmuszony zwrócić się do sądów innego państwa członkowskiego w celu złożenia wniosku o wydanie postanowienia o zajęciu zabezpieczającym, mimo iż zasadnie chciał wystąpić z takim wnioskiem do sądu właściwego do rozpoznania sprawy co do istoty.

28 Zobacz wyroki: z dnia 3 października 1985 r., Capelloni i Aquilini (119/84, EU:C:1985:388, pkt 21); z dnia 4 lutego 1988 r., Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, pkt 29).

29 Zobacz wyrok z dnia 28 kwietnia 2009 r., Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, pkt 69).

30 Zobacz wyrok z dnia 27 kwietnia 2004 r., Turner (C-159/02, EU:C:2004:228, pkt 29, 30).

31 Zobacz wyrok z dnia 10 lutego 2009 r., Allianz i Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, pkt 31).

32 Zgodnie z art. 31 rozporządzenia nr 44/2001 wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, przewidzianych w prawie państwa członkowskiego może zostać wniesiony do sądu tego państwa także wówczas, gdy na podstawie niniejszego rozporządzenia rozpoznanie sprawy co do istoty należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego.

33 W każdym razie byłby to już nowy wniosek oparty na aktualnych okolicznościach i ponownie rozpoznawany przez sądy innego państwa członkowskiego. Ponadto wniosek może dotyczyć wyłącznie środków przewidzianych w prawie tego państwa członkowskiego. Co więcej, wierzyciel byłby zmuszony przestrzegać procedury określonej w prawie tego państwa członkowskiego. W tym względzie należy zaznaczyć, że według państw członkowskich będących stronami konwencji brukselskiej przepisy regulujące tryb krajowych postępowań w przedmiocie zastosowania środka tymczasowego mogą się różnić bardziej niż przepisy regulujące tryb postępowań rozpoznawczych. Zobacz podobnie wyrok z dnia 6 czerwca 2002 r., Italian Leather (C-80/00, EU:C:2002:342, pkt 42).

78. Wobec powyższego, w świetle orzecznictwa dotyczącego ochrony skuteczności rozporządzenia nr 44/2001, twierdzą, że przepis wezwanego państwa członkowskiego taki jak § 929 ust. 2 ZPO nie powinien mieć zastosowania w ramach wykonywania zagranicznych postanowień o zajęciu zabezpieczającym pochodzących z innych państw członkowskich.

c) Wniosek częściowy

79. Przypominam, iż z wcześniejszych wywodów wynika, że przepis taki jak § 929 ust. 2 ZPO nie powinien być kwalifikowany jako przepis procesowy dotyczący wykonania sensu stricto zagranicznych orzeczeń w systemie rozporządzenia nr 44/2001³⁴.

80. Nawet gdyby uznać, że przepis ten należałoby zakwalifikować jako przepis dotyczący wykonania sensu stricto legis fori wezwanego państwa członkowskiego, nie mógłby on być stosowany w ramach wykonywania zagranicznych orzeczeń w Niemczech, ponieważ ogranicza skuteczność tego rozporządzenia.

81. Ponadto w moim mniemaniu logika i skutki stosowania orzecznictwa dotyczącego ochrony skuteczności rozporządzenia nr 44/2001 przypominają rozwiązanie przyjęte ostatnio przez Trybunał w orzecznictwie dotyczącym rozporządzenia (UE) nr 650/2012³⁵. Jak wynika z tego orzecznictwa, kwalifikacja przepisów krajowych dla potrzeb ich stosowania w sytuacjach wchodzących w zakres rozporządzenia nr 650/2012 nie może uniemożliwiać realizacji celów tego rozporządzenia ani ograniczać skuteczności jego przepisów³⁶. W konsekwencji skuteczność (effet utile) aktu prawa Unii, który dotyczy współpracy sądowej w sprawach cywilnych, może mieć wpływ na autonomiczną kwalifikację – dokonywaną w celu stosowania tego aktu – przepisów krajowych, które wchodzą w jego zakres stosowania. Na tej samej zasadzie § 929 ust. 2 ZPO nie powinien również być kwalifikowany jako przepis procesowy dotyczący wykonania sensu stricto, ponieważ może ograniczać skuteczność (effet utile) rozporządzenia nr 44/2001.

D. W przedmiocie wpływu zniesienia postępowania o stwierdzenie wykonalności (procedury exequatur) w systemie rozporządzenia nr 1215/2012 na wcześniejsze rozważania

82. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy jedynie rozporządzenia nr 44/2001. Jednakże sąd odsyłający uważa, że przedstawione pytanie prejudycjalne dotyczy w analogiczny sposób rozporządzenia nr 1215/2012. Ponadto strony w swoich wystąpieniach na rozprawie również powoływały się na to rozporządzenie.

83. W tym względzie uważam, iż wnioski wyciągnięte na gruncie rozporządzenia nr 1215/2012 nie są w stanie podważyć wywodów przedstawionych powyżej.

³⁴ Zobacz pkt 33–59 niniejszej opinii.

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. 2012, L 201, s. 107).

³⁶ Zobacz wyrok z dnia 1 marca 2018 r., Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2018:138). Zobacz także moja opinia w sprawie Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, pkt 101, 102). Zobacz także podobnie wyrok z dnia 12 października 2017 r., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, pkt 56).

84. Po pierwsze, o ile rozporządzenie nr 44/2001 nie reguluje w sposób wyraźny kwestii roli legis fori wezwanego państwa członkowskiego w ramach wykonywania zagranicznych orzeczeń, o tyle rozporządzenie nr 1215/2012 w szczególności w art. 41 ust. 1 stanowi, że zagraniczne orzeczenia są wykonywane w wezwanym państwie członkowskim *na tych samych warunkach* co orzeczenia wydane w tym państwie członkowskim³⁷.

85. Natomiast pomimo zniesienia procedury exequatur pod rządami rozporządzenia nr 1215/2012 prawodawca unijny utrzymał w ramach tego rozporządzenia rozróżnienie między wykonalnością a wykonaniem sensu stricto, regulowanym przez legem fori wezwanego państwa członkowskiego³⁸.

86. Wykładnia przedstawiona przez rząd niemiecki, pomimo iż prowadzi ona do odmiennych wniosków, zawiera również stwierdzenie, że art. 41 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 1215/2012 określa zasady, które były stosowane w ramach rozporządzenia nr 44/2001. Ponadto niektórzy autorzy uważają, że ten przepis rozporządzenia nr 1215/2012 wprowadza do prawa stanowionego zasady sformułowane przez Trybunał w orzecznictwie dotyczącym rozporządzenia nr 44/2001³⁹.

87. W konsekwencji nic nie wskazuje na to, aby wejście w życie rozporządzenia nr 1215/2012 mogło mieć wpływ na kwalifikację przepisu takiego jak § 929 ust. 2 ZPO.

88. Po drugie, uważam, że pod rządami rozporządzenia nr 1215/2012 również powstałby problem związany z powstaniem impasu wskutek zastosowania przepisu krajowego takiego jak § 929 ust. 2 ZPO jako przepisu wezwanego państwa członkowskiego. Z tego powodu powinno mieć zastosowanie orzecznictwo dotyczące ochrony skuteczności systemu rozporządzenia nr 1215/2012⁴⁰.

89. Z powyższych względów uważam, iż ani wnioski wywiedzione ze zniesienia procedury exequatur, ani wnioski wyciągnięte z wprowadzenia przepisu takiego jak art. 41 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 nie mogą uzasadnić twierdzenia, że pod rządami rozporządzenia nr 44/2001 przepis taki jak § 929 ust. 2 ZPO może być stosowany w ramach wykonywania zagranicznych orzeczeń w Niemczech.

90. Podsumowując: przepis, który, po pierwsze, jest związany nie tyle z wykonaniem zagranicznego orzeczenia, lecz raczej z procedurą exequatur⁴¹, a po drugie, którego zastosowanie do wykonania ogranicza zamierzoną skuteczność (effet utile) systemu z rozporządzenia nr 44/2001, nie stanowi przepisu dotyczącego wykonania legis fori wezwanego państwa członkowskiego⁴². Powyższych wywodów nie mogą podważyć wnioski wynikające z analizy rozporządzenia nr 1215/2012. Rozporządzenie to nie zmieniło ani logiki, ani zasad ustalających granice stosowania legis fori wezwanego państwa członkowskiego.

37 W doktrynie był zresztą wyrażany pogląd, że odesłanie do „tych samych warunków” w art. 41 ust. 1 tego rozporządzenia nie odnosi się jedynie do roli legis fori, lecz wprowadza także zasadę niedyskryminacji orzeczeń zagranicznych. Zobacz podobnie P. Grzegorzczak, Wykonywanie w Polsce orzeczeń pochodzących z państw członkowskich Unii Europejskiej objętych reżimem automatycznej wykonalności, w: A. Marciniak (red.), *Egzekucja sądowa w świetle przepisów z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego*, Currenda, Sopot 2015, s. 142. Ponadto odesłanie do „tych samych warunków” znajduje się także w art. 47 ust. 2 rozporządzenia nr 2201/2003. W wyroku z dnia 1 lipca 2010 r., Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:400) Trybunał uznał, że to odesłanie podlega ścisłej wykładni. Zadaniem Trybunału może ono dotyczyć wyłącznie kwestii proceduralnych, według których powinno odbywać się wykonanie. Ponadto odesłanie to nie może w żadnym razie stanowić istotnej podstawy do podważenia przedmiotowego orzeczenia sądu z uwagi na zmianę sytuacji zaistniałą po jego wydaniu. Względy, którymi się kierowano, opierały się zatem na tej samej logice co § 929 ust. 2 ZPO, a mianowicie – według sądu odsyłającego i rządu niemieckiego – na uniemożliwieniu wykonania z uwagi na potencjalną zmianę okoliczności.

38 Zobacz podobnie G. Cuniberti, I. Rueda, *European Commentaries on Private International Law*, vol. I, *Brussels I bis Regulation Commentary*, U. Magnus, P. Mankowski (Hrsg.), Otto Schmidt, Köln 2016, s. 846; T. Hartley, *Civil Jurisdiction and Judgments in Europe. The Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Choice of Court Convention*, Oxford University Press, Oxford 2017, s. 302; X. Kramer, *Cross-Border Enforcement and the Brussels I bis Regulation: Towards a New Balance between Mutual Trust and National Control over Fundamental Rights*, w: *Netherlands International Law Review*, 2013, nr 60(3), s. 360; A. Nuyts, *La refonte du règlement Bruxelles I*, w: *Revue critique de droit international privé*, 2013, nr 1, s. 1 i nast., pkt 15.

39 X. Kramer, op.cit., s. 360.

40 Zobacz pkt 73–77 niniejszej opinii.

41 Zobacz pkt 33–59 niniejszej opinii.

42 Zobacz pkt 75–77 niniejszej opinii.

VI. Wnioski

91. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pytanie prejudycjalne przedstawione przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) w następujący sposób:

Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, a w szczególności jego art. 38 ust. 1, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono stosowaniu – w ramach wykonania sensu stricto postanowienia o zajęciu zabezpieczającym wydanego w innym państwie członkowskim – przepisu prawa wezwanego państwa członkowskiego takiego jak przepis sporny w postępowaniu głównym, który to przepis określa termin do złożenia wniosku o wykonanie postanowienia o zajęciu zabezpieczającym.